

OBSAH

Předmluva	9
1. Speciální pedagogika v systému humanitních oborů	11
Z historie péče o osoby s postižením	11
Současné pojetí, obsah a cíle speciální pedagogiky	15
Vývoj a profilace oboru speciální pedagogika	17
Mezioborové vztahy a interdisciplinární spolupráce v přístupu ke znevýhodněným osobám	19
Použitá literatura	20
2. Člověk s postižením ve společnosti	21
Norma a normalita	22
Vada, porucha, postižení, handicap	26
Postoje společnosti k lidem se znevýhodněním	29
Integrace a inkluze	31
Rodina s postiženým členem	34
Vzdělávání jedinců s handicapem	36
Práce a zaměstnání pro znevýhodněné osoby	39
Právo a lidé s postižením	41
Sociální péče, sociální podpora a sociální služby	43
Použitá literatura	45
3. Prevence, diagnostika, terapie a poradenství ve speciální pedagogice	47
Příčiny vzniku poruch, vad, postižení a handicapu	47
Možnosti prevence	51
Základy speciálněpedagogické diagnostiky	52
Náprava, terapie, kompenzace a rehabilitace u jedinců s postižením	55
Zmírňování důsledků postižení a vyrovnávání příležitostí pro znevýhodněné osoby	58
Poradenství pro klienty s handicapem	58
Použitá literatura	59
4. Speciální pedagogika osob s postižením zraku	61
Zrakové postižení	61
Výchova a vzdělávání osob s postižením zraku	65
Specifika života lidí se zrakovým handicapem	68

Možnosti a předpoklady inkluzivního začleňování zrakově handicapovaných osob do společnosti	69
Kazuistický příběh	70
Použitá literatura	70
5. Speciální pedagogika osob s postižením sluchu	73
Sluchové postižení	73
Výchova a vzdělávání osob s postižením sluchu	78
Specifika života lidí se sluchovým handicapem	82
Možnosti a předpoklady inkluzivního začleňování sluchově handicapovaných osob do společnosti	83
Kazuistický příběh	84
Použitá literatura	85
6. Speciální pedagogika osob s narušenou komunikační schopností	87
Vady a poruchy řeči	87
Alternativní formy komunikace	94
Specifika života lidí s narušenou komunikační schopností	95
Kazuistický příběh	96
Použitá literatura	96
7. Speciální pedagogika osob s tělesným postižením a zdravotním oslabením	99
Tělesný handicap a zdravotní oslabení	99
Rozvoj osobnosti jedinců s tělesným postižením	105
Specifika života lidí s tělesným a zdravotním znevýhodněním	106
Možnosti a předpoklady inkluzivního začleňování tělesně handicapovaných osob do společnosti	107
Kazuistický příběh	108
Použitá literatura	109
8. Speciální pedagogika osob s mentálním postižením	111
Mentální postižení	111
Výchova a vzdělávání osob s mentálním handicapem	117
Specifika života lidí s mentálním postižením	119
Možnosti a předpoklady inkluzivního začleňování mentálně handicapovaných osob do společnosti	121
Kazuistický příběh	122
Použitá literatura	123
9. Speciální pedagogika osob s dílčími deficity	125
Poruchy učení	125
Lateralita	131
Lehká mozková dysfunkce a syndromy ADD a ADHD	133

Specifika vzdělávání a rozvoje osobnosti jedinců s dílčími deficity	134
Kazuistický příběh	135
Použitá literatura	136
10. Speciální pedagogika osob s poruchami chování, narušenou sociální adaptací a sociálním znevýhodněním	137
Poruchy chování	137
Sociokulturní znevýhodnění a společenské menšiny	144
Možnosti a předpoklady inkluzivního začleňování osob se sníženou sociální adaptací a sociálním znevýhodněním do společnosti	146
Kazuistický příběh	146
Použitá literatura	147
11. Speciální pedagogika osob s kombinovaným postižením	149
Postižení více vadami, specifické kombinace vad a poruch	149
Specifika přístupu k jedincům s kombinovaným postižením	153
Kazuistický příběh	154
Použitá literatura	154
12. Speciální pedagogika osob v období senia	155
Postižení a handicap u starších lidí	155
Kvalita života a osobnostní rozvoj znevýhodněných osob v období senia	156
Specifika přístupu k seniorům se zdravotním postižením	158
Místo člověka ve společnosti v závěrečném období jeho života a paliativní péče	160
Použitá literatura	161